

متن پرسش

بسمه تعالی سلام علیکم آیا آیاتی از قبیل ۶۲ و ۱۴۸ بقره، ۱۵-۱۱۳ آل عمران قول به درستی پلورالیسم را تقویت نمی کند . یا میتوان واژه اسلام را در آیه ۱۹ آل عمران اشتراک معنوی گرفت و از آن پلورالیسم را نتیجه گرفت؟ اگر جواب منفی است این گونه آیات درصدد بیان چه مطالبی هستند

متن پاسخ

جواب: علیک السلام؛

خداوند در آیه ۶۲ سوره بقره می‌فرماید: «إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالنَّصَارَى وَالصَّابِئِينَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ» آن‌هایی که از هر قومی از آن‌هایی که به ظاهر ایمان آوردند، اعم از یهودی و نصاری و صابئین- مؤمنان به حضرت یحیی «علیه السلام»- هرکس حقیقتاً به خدا و قیامت ایمان بیاورد و عمل صالح، یعنی عملی مطابق دین الهی انجام دهد، اجر او نزد پروردگارش است و او را نه خوفی از آینده باید باشد و نه حزنی از گذشته.

علامه طباطبایی «رحمة الله علیه» می‌فرماید: آیه فوق خطوط کلی ایمان را مطرح می‌کند ولی خطوط جزئی ایمان واقعی را در آیات دیگر روشن می‌کند. پیام این آیه با توجه به سیاق، آن است که این نام‌های ظاهری ارزش ندارد، ملاک عبودیت و حقیقت ایمان است.

لذا در آیه ۱۷ سوره حج می‌فرماید: «إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِئِينَ وَالنَّصَارَى وَالْمَجُوسَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا إِنَّ اللَّهَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ» آن‌هایی که ایمان آوردند و یهودیان و صابئین و نصاری و مجوس و مشرکان، همه و همه روز قیامت بینشان حکم می‌شود و خداوند بر همه چیز شاهد و گواه است.

چنانچه ملاحظه می‌فرمایید در این آیه مشرکین و مجوس را هم آورده و می‌فرماید در قیامت تکلیف هرکس معلوم می‌شود.

آنچه باید مورد توجه قرار گیرد این‌که اگر کسی خلاف کرد جهنم می‌رود □ چه مسلمان و چه غیر مسلمان □ ولی در خوبی، باید علاوه بر عمل، فاعل هم خوب باشد. نمی‌گوید هرکس کار خوبی کرد به بهشت می‌رود، بلکه می‌گوید اگر کسی عمل صالح انجام داد و به خدا و قیامت نیز معتقد بود به بهشت می‌رود و ایمان را باید وحی تأیید کند و وحی ناسخ که می‌فرماید بقیه‌ی کتاب‌های آسمانی دیگر رسالت هدایت ندارند، قرآن است. پس طبق آیات قرآن، مؤمن در حال حاضر کسی است که به

قرآن ایمان آورده باشد و در ماه رمضان روزه بگیرد و رو به قبله نماز بخواند. در آیه ۱۴۸ سوره بقره می‌فرماید: «وَلِكُلِّ وِجْهَةٍ هُوَ مُوَلِّيَهَا فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ اللَّهُ جَمِيعًا إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ» هر جمعیتی قبله‌ای دارد که رو به سوی آن دارد، به عبارت دیگر هرکدام از ملل دارای جهت خاص‌اند که به آن جهت روی می‌آورند، ولی شما خیر را انتخاب کنید و در آن سبقت بگیرید، هرکجا باشید خداوند با شماست و هیچ‌کس از زیر حسابرسی خدا خارج نیست، چرا که خداوند بر هرچیزی قادر است.

آیه ۱۵ سوره آل عمران می‌فرماید: «قُلْ أَوْبَتُّكُمْ بِخَيْرٍ مِّنْ ذَلِكَمُ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَأَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ» ای پیامبر به مردم بگو آیا از خیری بهتر از دنیا به شما خبر ندهم و آن این‌که برای اهل تقوا نزد پروردگارشان بهشت‌هایی است که در زیر آن‌ها نهرها جاری است که در آن جاودانه‌اند و ازواج مطهره و رضایت الهی همه برای اهل تقوا است و خدا به بندگانش بصیر است و نسبت به اعمال خوب و بد آن‌ها آگاهی دارد.

و در آیه ۱۱۳ و ۱۱۴ سوره آل عمران می‌فرماید: «لَيْسُوا سَوَاءً مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أُمَّةٌ قَائِمَةٌ يَتْلُونَ آيَاتِ اللَّهِ آنَاءَ اللَّيْلِ وَهُمْ يَسْجُدُونَ × يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَأُولَئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ» آن‌هایی از اهل کتاب که به آیات الهی کفر ورزیدند و پیامبران را به ناحق کشتند مساوی نیستند با اهل کتابی که امت قائم به حق هستند و وقتی با آیات الهی روبه‌رو شدند به آن ایمان آوردند و خود را به عبادات الهی سپردند و به خدا و قیامت مؤمن شدند و امر به معروف و نهی از منکر کردند و در خیرات سبقت گرفتند، این افراد از اهل کتاب که حالا به اسلام ایمان آوردند، از صالحین هستند.

با توجه به آیا فوق پلورالیسم به آن معنی که در یک زمان چند دین مورد پذیرش خدا باشد، مورد پذیرش قرآن نیست، به‌خصوص که قرآن صراحتاً کسانی که برای خداوند فرزند قائل باشند را کافر می‌دارند و می‌فرماید: «لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ» آن‌هایی که می‌گویند مسیح فرزند خدا است کافرند. و نیز در آیه ۳۰ سوره توبه کفر یهود را با فرزند خدادانستن عزیز مطرح می‌کند و می‌فرماید: «وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ ابْنُ اللَّهِ وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ ذَلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ يُضَاهَوْنَ قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ قَاتَلَهُمُ اللَّهُ أَنَّى يُؤْفَكُونَ» یهود می‌گویند عزیز فرزند خدا است و نصاری می‌گویند مسیح فرزند خدا است، این‌ها حرف‌هایی است که بی‌دلیل می‌گویند شبیه قول کافران قبلی، که یک بت را خدا و یک بت را پسر او می‌دانستند، خدا آن‌ها را بکشد تهمت را به کجا رساندند.

در آیه ۱۵۰ سوره نساء صریحاً کفر اهل کتاب را مطرح می‌فرماید که به دلخواه خود بعضی از کتاب خدا را می‌پذیرند و بعضی را رد می‌کنند. می‌فرماید: «إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا» آیه؛ حقیقت کفر اهل کتاب را بیان می‌کند که چگونه بین خدا و رسولش تفرقه می‌اندازند و می‌خواهند راهی متوسط

بین ایمان به خدا و کفر به رسول پیش گیرند. و در آیه بعد می‌فرماید: «أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا...» این‌ها به‌راستی کافرند. جالب است بدانید کسانی که در قبل تحت عنوان صراط‌های مستقیم، پلورالیسم دینی را دامن می‌زدند، اخیراً با طرح بشری بودن قرآن می‌گویند بعضی از آیات قرآن اندیشه‌های حضرت محمد «صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ» است که تحت تأثیر اندیشه‌های غلط و خرافی زمان خود وارد قرآن کرده است.

به هر حال بحث این است که قرآن می‌گوید یهود و نصاری کافرند، اندیشه‌ی پلورالیسم می‌گوید: همه‌ی ادیان در یک زمان حق‌اند و هیچ دینی بر دین دیگر برتری ندارد، حال سؤال این است؛ می‌توان اندیشه‌ی پلورالیسم را به قرآن نسبت داد؟ موفق باشید